

Spis treści

Wprowadzenie	7
EWA KUBIAK-SZYMBORSKA Dziecko jako „konsumencki podmiot”. O wspieraniu wychowawczym jako przeciwdziałaniu iluzorycznej podmiotowości	9
DARIUSZ ZAJĄC Opieka nad dzieckiem w aspekcie etycznym	25
WIESŁAWA WOŁOZYN-SPIRKA Dobre, złe i niegrzeczne... czyli jak dziecko uczyć moralności i co powinni wiedzieć dorośli	42
PAWEŁ TRZOS Wspólnotowy kontekst rozwoju dziecięcego audiowania w rodzinie	69
EWA KRAUSE Dziecko-rodzina a kariera naukowa. Kariera kosztem życia rodzinnego?	89
MONIKA NAWROT-BOROWSKA Problematyka zdrowia i higieny dziecka na początku XX wieku na łamach czasopisma „Dziecko”	109
RENATA BORZYSZKOWSKA Wspieranie rozwoju małego dziecka na łamach „Twojego Dziecka” i „Dziecka” (w latach 1995-1999)	133
Noty o Autorach	149

Wprowadzenie

Rozważania skoncentrowane na dziecku oraz wokół dziecka i jego otoczenia od dawna nurtowały w szczególności przedstawicieli nauk społecznych i humanistycznych. Stają się one przedmiotem szeroko zakrojonych debat nie tylko naukowców czy też polityków decydujących o kształcie naszej rzeczywistości społecznej, ale przede wszystkim tych osób, którym kwestie związane z dzieckiem, jego rozwojem i edukacją, leżą na sercu. Chodzi tu zarówno o teoretyków, jak i praktyków, którzy na co dzień borykają się z trudem opieki, wychowania czy też wspierania i wspomagania dziecka.

Truizmem jest stwierdzenie, że dziecko jako podmiot edukacji stanowi istotne ogniwo procesu edukacyjnego. Jego doniosłe znaczenie szczególnie eksponowane jest przez pajądocentryzm, który sytuuje dziecko w centrum zabiegów edukacyjnych. Stąd też wszelka działalność edukacyjna powinna być nastawiona na dziecko i dziecku podporządkowana. To z kolei implikuje konieczność postrzegania dziecka jako czołowego, choć nie jedynego uczestnika wszelkich procesów opiekuńczych, wychowawczych, dydaktycznych itp.

Książka, którą oddajemy do rąk Czytelników, wpisuje się w dość istotny, biorąc pod uwagę kontekst zarówno historyczny, jak i współczesny, fragment rzeczywistości społecznej. Stanowi ona zapis przemyśleń Autorów, którzy podjęli się trudu eksploracji kwestii związanych z dzieckiem.

Przedłożona praca składa się z siedmiu tekstów. Treść poszczególnych rozpraw jest zróżnicowana, co świadczy o tym, jak bogata i wielowątkowa jest płaszczyzna, na której sytuują się rozważania poświęcone dziecku i środowisku, w którym ono przebywa i rozwija się.

Niniejszą monografię otwiera tekst Ewy Kubiak-Szymborskiej poświęcony, najogólniej mówiąc, wspieraniu wychowawczemu. Autorka podejmuje w toku swoich rozważań kwestię podmiotowości, zjawiska konsumpcjonizmu i związanego z tym zjawiskiem konsumenckiego podmiotu, a co za tym idzie – postrzegania dziecka i dzieciństwa w kontekście konsumpcjonistycznej rzeczywistości. Rozważania te stanowią dla Autorki podstawę do analizy wspierania wychowawczego traktowanego jako przeciwdziałanie iluzorycznej podmiotowości. Z kolei Dariusz Zając zwraca uwagę w swoim tekście na kategorię opieki i opieki nad

dzieckiem. Poszukuje związków, jakie zachodzą między opieką i etyką, po to, aby wskazać na konieczność postrzegania opieki nad dzieckiem w kontekście etycznym, czego wyrazem jest koncepcja opiekuna społecznego. Natomiast Wiesława Wołoszyn-Spirka nawiązuje w toku swoich rozważań do filozofii tomizmu konsekwentnego i etyki tomistycznej, które stanowią inspirację do dyskusji wokół wychowania dziecka, w tym również wychowania moralnego. Przyjęta przez Autorkę filozofia – jak sama zauważa – daje możliwość pełnego poznania i zrozumienia człowieka ujmowanego jako byt realny. Inną problematykę związaną z dzieckiem podejmuje Paweł Trzos. Podstawą swoich rozważań Autor czyni kategorię audiowania pojmowanego jako wewnętrzne rozumienie muzyki. Znaczącą rolę w rozwoju dziecięcego audiowania przypisuje działaniom edukacyjnym, mającym miejsce w środowisku rodzinnym. Natomiast Ewa Krause dokonuje w swoim tekście analizy sytuacji i wyborów kobiet robiących karierę naukową w kontekście ich życia rodzinnego i co istotne – podejmuje próbę wskazania rozwiązań, które mogłyby wspierać łączenie roli rodzicielskiej z karierą naukową. Dwa ostatnie teksty w niniejszej pracy odnoszą się do analizy zawartości czasopism, które podejmują problematykę dziecka. Monika Nawrot-Borowska dokonuje analizy czasopisma „Dziecko”, pod kątem zawartej w nim problematyki zdrowia i higieny dziecka na początku XX wieku. Autorka zwraca uwagę na zróżnicowaną zawartość tekstów, które dotyczą m.in. takich kwestii, jak: pielęgnacja i troska o zdrowie noworodka i niemowlęcia, odżywianie dziecka, różne oblicza higieny dziecka itd. Z kolei Renata Borzyszkowska analizuje zawartość dwóch czasopism dla rodziców „Twoje Dziecko” i „Dziecko” z lat 1995-1999 w aspekcie wspierania rozwoju małego dziecka w zakresie, który odnosi się do zakłóceń funkcjonowania organizmu dziecka wywołanych chorobą.

Przedłożoną książkę adresujemy do wszystkich, którzy problematykę związaną z dzieckiem uznają za istotną i potrzebną, tak ze względów teoretycznych, jak i praktycznych. W szczególności odbiorcami jej treści mogą być: opiekunowie, wychowawcy, nauczyciele dziecka, studenci, jak i ci wszyscy, których zagadnienia związane z dzieckiem i skoncentrowane wokół dziecka w sposób szczególny interesują.

Należy żywić nadzieję, że niniejsza praca, przynajmniej w jakimś stopniu, przyczyni się do wzbogacenia dotychczasowej wiedzy o dziecku, ale przede wszystkim pobudzi do refleksji nad istotnym podmiotem edukacji, jakim właśnie jest dziecko.

W tym miejscu chcielibyśmy serdecznie podziękować Recenzentowi prezentowanej pracy – Panu Doktorowi Habilitowanemu Bogusławowi Bieszczadowi za cenne uwagi i sugestie dotyczące poszczególnych tekstów oraz całości monografii wieloautorskiej.

*Monika Nawrot-Borowska
Dariusz Zajac*